2.

Godność drugiego człowieka[1]

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Aktywność w środowisku

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

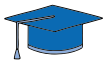

Uwrażliwienie na krzywdę i cierpienie drugiego człowieka

[1] „Objawienie chrześcijańskie rzuca nowe światło na tożsamość, powołanie i ostateczne przeznaczenie osoby i rodzaju ludzkiego. Każda osoba jest przez Boga stworzona, kochana i zbawiona w Jezusie Chrystusie, a realizuje siebie, nawiązując liczne relacje miłości, sprawiedliwości i solidarności z innymi osobami, podczas prowadzenia swojej wielorakiej działalności w świecie. Gdy działanie ludzkie dąży do propagowania godności i integralnego powołania osoby, poprawy jakości warunków jej egzystencji, spotkania i solidarności ludów i narodów, wówczas jest zgodne z zamysłem Boga, który nie przestaje nigdy okazywać swoim dzieciom dowodów miłości i opatrzności". KNSK 35.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Na czym polega godność ludzka?
- Czy każdy człowiek zasługuje na szacunek?
- W czym wyraża się moja godność jako człowieka[2]?
- Godność człowieka jest połączona z jego odpowiedzialnością.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- O godności człowieka nie świadczy jego stan posiadania czy poziom intelektualny.
- Nie należy przyjmować biernej postawy wobec ludzkiej krzywdy.
- Każdy człowiek, ponieważ jest osobą, zasługuje na szacunek.

Zasady

- Szanuję każdego człowieka.
- Pomagam innym odkrywać ich godność.
- Nie okazuję nikomu pogardy i niechęci.
- Nie wykorzystuję innych do swoich celów i zadań.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Należy uczyć dzieci szacunku do każdego człowieka.
- Trzeba uwrażliwiać na niesprawiedliwość społeczną.
- Dziecko w każdym wieku ma taką samą godność jak rodzice.

Zasady

- Szanuję własne dziecko.
- Dostrzegam wartościowe postawy w zachowaniu dziecka, uświadamiając mu, że to one świadczą o jego godności.
- Stwarzam sytuacje do wypełniania obowiązków, stosownie do wieku dziecka.
- Szanuję życie oraz pracę innych ludzi.

[2] „Wśród wszystkich stworzeń człowiek posiada własną, niezwykłą godność. Jest «obrazem Boga», stworzonym i wezwanym do wspólnoty z Nim na wieczność. Objawia Boga zarówno na mocy faktu istnienia, jak i w całej przestrzeni świadomego i wolnego działania". *Człowiek – osoba – płeć*, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja „Pomoc Rodzinie", Łomianki 1998, s. 255.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Godność każdego ucznia jest jednakowa, niezależnie od jego umiejętności, talentów i wieku.
- Należy bronić godności uczniów dyskryminowanych przez klasę.
- Każdemu nauczycielowi i pracownikowi szkoły należy się szacunek i wdzięczność.

Zasady

- Organizuję z wychowankami akcje na rzecz osób, które w jakiś sposób zostały wykluczone ze społeczeństwa.
- Pomagamy osobom, które utraciły wiarę w swoją godność.
- Nie deprecjonuję, na forum klasy i szkoły, postaw innych nauczycieli oraz nie pomniejszam ich autorytetu.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Organizujemy aukcję prac fotograficznych lub plastycznych, a jeśli na terenie szkoły działa zespół – koncert charytatywny na rzecz bezdomnych lub wykluczonych ze społeczeństwa (w zależności od problemów występujących w konkretnej wspólnocie lokalnej). Najlepiej, aby sami uczniowie zaproponowali, jakim ludziom z ich otoczenia trzeba „przywrócić" godność, pomóc zrozumieć, że ich los nie jest nikomu obojętny.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczniowie potrafią patrzeć na drugiego człowieka przez pryzmat jego wartości, a nie stanu posiadania, sprawności czy uzdolnień. Szanują swoich kolegów i reagują na wszelkie przejawy przemocy w klasie. Uczniowie pomagają w nauce mniej zdolnym i mniej pracowitym kolegom.

1.10. ZAGROŻENIA

Istnieje ryzyko bierności i obojętności na ludzką krzywdę. Uczniowie okazują pogardę wobec ludzi, którzy nie spełniają ich kryteriów czy oczekiwań[3].

[3] „Równocześnie wzrasta także świadomość szczególnej godności, jaka przypada osobie ludzkiej, ponieważ przewyższa ona wszystkie rzeczy, a jej prawa i obowiązki są powszechne

Dyskryminują słabszych i tych, którzy nie potrafią się obronić. Znęcają się fizycznie i psychicznie nad innymi, wykorzystując swoją przewagę fizyczną.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Godność jest wartością społeczną ukierunkowaną na delikatność, sprawiedliwość, szacunek, moralne zachowanie. Każdy człowiek zasługuje na szacunek własny i innych ludzi. Młodzi ludzie, porównując się z rówieśnikami, widzą, że każdy jest inny. Różnice te wpływają na niepowtarzalność jednostki. Każdy jest ważny i potrzebny w rodzinie, w klasie, w narodzie.

i nienaruszalne. Trzeba więc, aby stało się dostępne człowiekowi wszystko to, czego potrzebuje on do prowadzenia prawdziwie ludzkiego życia […]". KDK 26.

Wnosi swój niepowtarzalny rys. Elementem samorozwoju jest świadomość tej niepowtarzalności.

Godność człowieka jest podstawą jego wolności. Jest to wartość człowieczeństwa, przysługująca każdemu bez wyjątku, ze względu na sam fakt jego istnienia. Jest własnością niestopniowaną – przysługuje wszystkim w tym samym, równym stopniu, bez względu na osiągnięcia lub ułomności, kondycję psychiczną, chorobę czy też inne aspekty różnicujące ludzi. Stanowi źródło praw.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Maria Terlikowska, autorka wiersza *Ziółko*, to polska pisarka dziecięca, poetka, scenarzystka filmów animowanych, autorka słuchowisk radiowych i audycji telewizyjnych. Debiutowała w 1950 roku na łamach prasy dla dzieci. Była stałą współpracownicą „Świerszczyka". Pisała m.in. piosenki dla dzieci, książki popularyzatorskie, utwory dla starszych dzieci. Jej twórczość była tłumaczona na języki obce.

Cała klasa mnie przezywa:
Ziółko, Oset i Pokrzywa.
Pytam – za co i dlaczego?
Czy zrobiłam coś kolegom? […]
Mówię zawsze to, co myślę,
Szczerą prawdę, jak najściślej.
No, na przykład do Iwony,
Że fatalnie jej w zielonym.
Kto zielony sweter bierze
Przy okropnej, żółtej cerze?!
Albo mówię raz do Bronka,
Że ma piegi i się jąka.
A do Hanki i do Jurka,
Że są rudzi jak wiewiórka.
A do Reni, że sepleni…
I co? Wszyscy obrażeni! […]
Widać prawda w oczy kole,
Więc za prawdę cierpię w szkole!

M. Terlikowska, *Ziółko*, w: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy czwartej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 150.

W wierszu wypowiada się tytułowe Ziółko. Dziewczynka skarży się, że cała klasa ją przezywa. Nie wie, dlaczego koledzy i koleżanki ją tak traktują. Przypuszcza, że to przez jej szczerość. Ale czy to szczerość? Dzieci w klasie czują się urażone, ponieważ Ziółko krytykuje ich wygląd, sposób ubierania, ułomności, zachowanie. Jest to szczególnie przykre, ponieważ na niektóre wady dzieci nie mają wpływu, np. na jąkanie. Każdy człowiek jest inny, różni się pod wieloma względami. Jednak każdy zasługuje na szacunek.

Zacytowany wiersz dotyczy godności drugiego człowieka. Pomimo różnic każdego trzeba traktować jednakowo i odnosić się do niego z szacunkiem. Wartość godności drugiego człowieka jest nieodłącznym elementem każdej kultury i każdej epoki. Respektując i szanując godność drugiego człowieka w szkole, w domu, na podwórku, łatwiej dostrzec wartość i godność własnego życia.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Tak zatem pogłębiona wrażliwość na godność ludzkiej osoby i na jej wyjątkowość, a także należny respekt dla decyzji sumienia stanowi niewątpliwie pozytywny dorobek współczesnej kultury. Wrażliwość ta, sama w sobie autentyczna, wyrażana jest na różne sposoby, mniej lub bardziej odpowiednie. Niektóre z nich jednak odchodzą od prawdy o człowieku jako stworzeniu Boga i Jego obrazie i dlatego muszą zostać skorygowane lub oczyszczone w świetle wiary.

VSpl 31.

Nowy człowiek od chwili poczęcia, a potem urodzenia, przeznaczony jest do tego, ażeby w pełni wyraziło się jego człowieczeństwo – ażeby się ono „urzeczywistniło". […] „Być człowiekiem" – to podstawowe powołanie człowieka: „być człowiekiem" na miarę daru, jaki otrzymał. Na miarę tego „talentu", którym jest samo człowieczeństwo, a z kolei dopiero na miarę wszystkich talentów, jakimi został obdarzony. W tym znaczeniu Bóg chce każdego człowieka „dla niego samego".

LdR 9.

BELEDİYESİ

W istocie, odwiecznie byliśmy obecni w Bożym zamyśle i odwiecznie umiłował nas jako osoby jedyne i niepowtarzalne, wzywając każdego z nas jego własnym imieniem jak dobry pasterz, który „woła swoje owce po imieniu" (J 10,3).

ChL 58.

Zaakceptować drugiego, który cierpi, oznacza bowiem przyjąć na siebie w jakiś sposób jego cierpienie, tak że staje się ono również moim. Właśnie dlatego jednak, że staje się ono teraz cierpieniem podzielanym, że jest w nim obecny ktoś inny, oznacza to, że światło miłości przenika moje cierpienie.

SPS 38.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Jezus nawiązując do tego, rzekł: „Pewien człowiek schodził z Jerozolimy do Jerycha i wpadł w ręce zbójców. Ci nie tylko że go obdarli, lecz jeszcze rany mu zadali i zostawiwszy na półumarłego, odeszli. Przypadkiem przechodził tą drogą pewien kapłan; zobaczył go i minął. Tak samo lewita, gdy przyszedł na to miejsce i zobaczył go, minął. Pewien zaś Samarytanin, będąc w podróży, przechodził również obok niego. Gdy go zobaczył, wzruszył się głęboko: podszedł do niego i opatrzył mu rany, zalewając je oliwą i winem; potem wsadził go na swoje bydlę, zawiózł do gospody i pielęgnował go. Następnego zaś dnia wyjął dwa denary, dał gospodarzowi i rzekł: «Miej o nim staranie, a jeśli co więcej wydasz, ja oddam tobie, gdy będę wracał». Któryż z tych trzech okazał się, według twego zdania, bliźnim tego, który wpadł w ręce zbójców?" On odpowiedział: „Ten, który mu okazał miłosierdzie". Jezus mu rzekł: „Idź, i ty czyń podobnie!"

Łk 10,30-37;
por. Dz 10,34; Rz 2,11.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Człowiek, ponieważ został stworzony na obraz Boży, posiada godność osoby: nie jest tylko czymś, ale kimś, jest zdolny poznawać siebie, panować nad sobą, w sposób dobrowolny dawać siebie oraz tworzyć wspólnotę z innymi osobami: przez łaskę jest powołany do przymierza

ze swoim Stwórcą, do dania Mu odpowiedzi wiary i miłości, jakiej nikt inny nie może za niego dać.

KKK 357; por. 225; 306.

IV. LITERATURA

Benedykt XVI, *Encyklika Spe salvi*, Wydawnictwo M, Kraków 2007.

Człowiek – osoba – płeć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja „Pomoc Rodzinie", Łomianki 1998.

Dziewiecki M., *Osoba i wychowanie. Pedagogika personalistyczna w praktyce*, wyd. Rubikon, Kraków 2003.

Godność człowieka jako źródło wolności i praw jednostki, red. K. Complak, wyd. Państwo i Prawo, Wrocław 1999.

Godność osoby ludzkiej, red. S. Kowolik, wyd. Fundacja Krzewienia Katolickiej Nauki Społecznej, Tarnowskie Góry 2003.

Jan Paweł II, *Adhortacja Christifideles laici*, w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 351-490.

Jan Paweł II, *Encyklika Veritatis splendor*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2005, s. 533-634.

Jan Paweł II, *List Gratissimam sane do rodzin*, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 358-399.

Klechta J., *Obrońca godności człowieka. Myśli Jana Pawła II w wyborze Jerzego Klechty*, wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice 2007.

Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.

Łopatka A., *Jednostka, jej prawa człowieka*, wyd. Wyższa Szkoła Handlu i Prawa w Warszawie, Warszawa 2002.

Mazurek F., *Godność osoby ludzkiej podstawą praw człowieka*, wyd. RW KUL, Lublin 2001.

Onichimowska A., *Najwyższa góra świata*, w: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy czwartej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 125-126.

Papieska Rada Iustitia et Pax, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, tłum. D. Chodyniecki, wyd. Jedność, Kielce 2005.

Paszkowska T., *Formacja i godność*, wyd. Alleluja, Kraków 2004.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.

Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym* [*Gaudium et spes*], w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.

Styczeń T., *Rozum i wiara wobec pytania: Kim jestem?*, wyd. TN KUL, Lublin 2001.

Terlikowska M., *Ziółko*, w: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy czwartej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 150.

Wilk K., *Osobowy charakter relacji międzyludzkich według Karola Wojtyły*, wyd. Zakonu Paulinów, Częstochowa 1996.

Wzrastanie człowieka w godności, miłości i miłosierdziu, red. M. Kalinowski, Wydawnictwo KUL, Lublin 2005.

Zubrzycka E., *Słup soli*, w: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy czwartej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 260-263.